

List Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona

Lovac

Broj 51

Tuzla, septembar/rujan 2011.

Cijena 1,00 KM

TEME OVOG BROJA:

Produžen rok za zamjenu oružanih listova

Aktiviran Web sait SLD TK

55 godina postojanja

LD "Toplice" Živinice

Poligonski uzgoj zeca

Šta pas očekuje od nas

Lovac

List Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Izlazi tromjesečno

Izdavač:
Predsjedništvo Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Za izdavača:
Faruk Huskanović,
predsjednik Predsjedništva SLD TK

Redakcija lista "Lovac":
Faruk Huskanović,
Mensur Alić (Tuzla),
Šerif Bečić (Banovići),
Samir Brkić (Živinice),
Ramo Memić (Sapna),
Irfan Muftić (Gračanica),
Edin Zaimović (Rahić - Brčko)
Samed Mehmedović (Srebrenik)
Esad Hanić (Gradačac),
Dževad Mehić (Teočak),
Hariz Salihović (Kladanj),
Džemal Jukan (Gračanica=,
Mensudin Tokanović (Lukavac),
Sulejman Hadžić (Doboj-Istok),
Rasim Omerović (Kalesija) i
Faruk Mehanović (Čelić).

Glavni i odgovorni urednik:
Faruk Huskanović, dipl. pravnik

Urednik i lektor:
Prof. Mirzet Ibrišimović

Stručni saradnik:
Jasmin Bećirović, profesor

Fotoliti:
B Concept Sarajevo

Priprema i štampa:
"Mikroštampa" Tuzla

Za štampariju:
Šaban Cipurković

Adresa redakcije "Lovac"
Tuzla, Džindić mahala 13.
Tel./fax: 035/277-525
Web site: www.lovactk.com
E-mail: info@lovactk.com

Račun kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla
132-100-03092192-27

Na osnovu mišljenja Ministarstva
za obrazovanje, nauku, kulturu, sport
i informisanje Vlade TK broj
10/1-452-25-2/98 od 28. 08. 1998. god.,
list "Lovac" oslobođen je dijela
poreza na promet

AKTIVNOSTI

Produžen rok za zamjenu oružnih listova do kraja 2013

Na temelju Inicijative SLD TK da se izmjeni i dopuni Zakon o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije, donesene na majskom Okruglom stolu 9. Lukavačkog inostranog sajma turizma, lova i ribolova (LIST 2011), koja se tiče produženja roka za zamjenu oružnih listova, kao i mogućnosti pribavljanja ljekarskog uvjerenja u svakoj od postojećih medicinskih ustanova na nivou domova zdravlja, početkom jula Vlada Tuzlanskog kantona usvojila je i na usvajanje Skupštini Tuzlanskog kantona uputila Prijedlog Zakona o izmjenama Zakona o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije. Sredinom jula Skupština TK je usvojila ovaj Prijedlog tako da je rok za zamjenu oružnih listova, koji je bio tri godine od dana stupanja na snagu Zakona (10. 12. 2008.), dakle do 12. 12. 2011., **produžen do 31. decembra 2013. godine.**

Što se tiče ostalih predloženih izmjena i dopuna Zakon o nabavljanju, držanju i nošenju oružja i municije, iz Inicijative Saveza LD TK, ministar MUP-a TK je obećao da će se o tome u narednom periodu voditi široka rasprava u kojoj će lovci SLD TK uzeti učešće.

Aktiviran Web site SLD TK

Savez lovačkih društava Tuzlanskog kantona je ovih dana je aktivirao svoj Web site: www.lovactk.com. Internet adresa, odnosno e-mail je: info@lovactk.com. Primarni motiv sajta je prezentacija rada organa i programskih ciljeva SLD TK, informacija o svakoj pojedinoj članici Saveza, aktuelne aktivnosti lovačkih društava Saveza, informativno-edukativni tekstovi iz lovačkog lista Saveza LOVAC, lovačke priče i zanimljivosti iz svijeta lova, zatim uvid u zakone i pravilnike koji su vezani za lov, kalendar lova, a tu će biti i forum gdje lovci mogu razmjenjivati mišljenja i iskustva. Slobodan protok informacija će na svojevrsan način produbiti komunikaciju među ljubiteljima lova, lovne kinologije i balistike, zaštitnicima divljači i prirode i omogućiti afirmaciju lovstva.

Završen seminar za obuku ocjenjivača za obradu, ocjenjivanje i održavanje lovačkih trofeja

Seminar za obuku ocjenjivača za obradu, ocjenjivanje i održavanje lovačkih trofeja, koji je na nivou Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona održan nekoliko puta u aprilu, maju i junu, okončan je uspješno 4. juna završnim ispitom kojem je pristupilo 54 kandidata iz gotovo svih članica Saveza LD TK. Instruktori, odnosno predavači su bili: Seid Čorbić, Senad Selimbašić, Hasan Muratović, Esad Zahirović i Enes Modrić.

Jasmin Bećirović
Sekretar SLD TK

AKTIVNOSTI

Komisija za lovno streljaštvo SLD TK Održano prvenstvo Države i Kantona u gađanju glinenih golubova

Prvenstvo Kantona u gađanju glinenih golubova, za 2011. godinu, održano je u maju, po utvrđenom planu i programu, prema propozicijama i sportskom duhu. S obzirom da nisu učestvovali takmičari iz Brčkog, sva tri kola su održana u Tuzli. Učestvovalo je šest ekipa (Tuzla, Gradačac, Srebrenik, Čelić i Živinice) i četiri juniora. Pucalo se se na 150 i dodatnih 25 glinenih golubova za prvih 6 strijelaca. Postignuti su sljedeći rezultati:

Ekipno: 1. LD „Tuzla“, 2. LD „Majeвица“ Srebrenik i 3. „Vjetrenik-Šibošnica“ Čelić.

Pojedinačno: 1. Moranjkijć Jasmin (Srebrenik), 2. Meh Zoran (Tuzla) i 3. Buljubašić Muhibija (Srebrenik).

Juniori: 1. Kovačević Toni (Tuzla), 2. Kovačević Igor (Tuzla), 3. Kaldždžić Antonio (Tuzla) i 4. Šljivić Ajdin (Tuzla).

Po završenom takmičenju, uz prigodan ručak i druženje, dodijeljeni su pehari i diplome pobjednicima i određena je ekipa za državno prvenstvo, u sastavu: Moranjkijć Jasmin, Meh Zoran i Buljubašić Muhibija.

Državno prvenstvo je održano 18. i 19. juna u Širokom Brijegu gdje je učestvovala i ekipa SLD TK. Pucalo se se na 125 i dodatnih 25 glinenih golubova za prvih 6 strijelaca. Postignuti su sljedeći rezultati:

Ekipno: 1. Široki Brijeg, 2. Neum i 3. Brčko.

Pojedinačno: 1. Mandić Zoran (Široki Brijeg), 2. Mandić Tomo (Široki Brijeg) i 3. Pamukčić Damir (Brčko).

Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac

Lovačka sekcija „Krčevina-Tramošnica“-LD „Jelen“ Gradačac završava izgradnju lijepe i nadasve funkcionalne lovačke kuće (12x8). Pored uređenog sprata s balkonom, prizemlja s terasom tu su još tri kamina. Dovedena je i voda, a uskoro će biti priključena i električna energija. Sekcija ima 40 članova, a djeluje na području lovišta Mionica I i Tramošnica Gornja koje je povoljno stanište za srneću, zečju, fazansku i crnu divljač. Lovište je nizinsko, dobro uređeno, s izgrađenim lovno-tehničkim i lovno-uzgojnim objektima potrebnim za razvoj lovstva i organizaciju lovnog turizma. Predsjednik LS „Krčevina-Tramošnica“ je Sead Hanić Hanibal, lovnik je Kemal Čolić Karilja, a Midhat Hećimović je organizator poslova na izgradnji nove lovačke kuće. Kako svi ističu treba pomenuti lovce koji su najviše truda uložili na izgradnji kuće, kao i donatore. Lovci udarnici: Mustafa Hećimović, Refik Klopić, Sead Hećimović Šaban, Kemal Čolić, Rizah Halilović ... Donatori: Sead Hanić, Alija Škahić, Adem Hanić, Mirsad Hećimović, Esad Hanić, Esad Duraković, Refik Klopić, Ekrem Klopić, Kemal Ahmetašević, Marko Čubela, Salih Lipovac, Nusret Hećimović, građevinci Samid i Nihad Krainović te firme MINAKO Gradačac i AS Jelah.

Fabruđin Gromić

Nova lovačka kuća

Pedesetpet godina

postojanja Lovачkog društva

„Toplica“ Živinice“

Lovačko društvo „Toplica“ Živinice ove godine slavi jubilej, odnosno 55 godina postojanja i djelovanja. Od 1956. godine, kada je osnovano, ovo Društvo uspješno obavlja svoju sportsku i lovno-privrednu djelatnost, odnosno vrši zaštitu, uzgoj i selektivnu lov divljači, kao i zaštitu prirodnih resursa i unaprijeđivanje prirodne raznolikosti i zdrave okoline. Na dan osnivanja Društvo je imalo 37 članova, dok je danas 400 lovaca raspoređeno u sedam sekcija. Ovo lovačko udruženje je do sada vodilo 17 predsjednika, a od 2007. funkciju predsjednika Društva je obavljao Samir Brkić, dok je nedavno za novog predsjednika izabran Hasan Muratović. Lovište je podijeljeno u dva revira u ukupnoj površini od 26.463,8 ha. Nastojeći da efikasno obezbijedi uslove za optimalan kapacitet lovišta u cilju primjene savremenih dostignuća u lovstvu, LD „Toplica“ je, u najkraćem, do sada izgradilo osam lovačkih kuća, veliki broj lovačkih koliba, nastrešnica, volijera za prihvatanje fazanskih pili-

ća, visokih čeka, pojila za visoku divljač, staza, 60 hranilišta za srneću divljač, oko 50 hranilišta za nisku divljač, preko 100 solila, 10 uređenih kaljužišta i hranilišta za divlje svinje, strelišta u za gađanje glinenih golubova ... sve u okviru planskih aktivnosti koje ostvaruju i afirmišu vrijednosti lovstva.

Pod pokroviteljstvom Općinskog načelnika Živinice, Hasana Muratovića, u restoranu „Sunce“, uspješno je organizovana lovačka večer u povodu 55 godina postojanja LD „Toplica“. U okviru svečane večeri, bronzane, srebrene i zlatne značke, kao i diplome počasnog člana i lovačke plakete, koje SLD TK dodijelilo u svrhu zasluga i u cilju stimulisanja razvoja i afirmacije lovstva i drugih aktivnosti koje su od općeg interesa za lovstvo, dobitnicima je uručio Faruk Huskanović, predsjednik SLD TK (imena u prošlom LOVCU), dok je Samir Brkić, dosadašnji predsjednik Društva, u povodu jubileja, uručio povelje za razvoj Društva: Muharem Nišić

(osnivač Društva), Hasan Muratović, Faik Omazić, Sakib Podgorčević, Refik Hodžić, Mirzet Kalajac (donator Društva), Suljo Barić (najzaslužniji lovovođa).

U povodu 55 godina postojanja LD „Toplica“, Streljačka sekcija, na čelu sa predsjednikom Alijom Sofićem, organizovala je takmičenje u gađanju glinenih golubova. Takmičenje je održano kod lovačke kuće u Dubravama, a postignuti su sljedeći rezultati: Ekipno: 1. LD „Tuzla“, 2. LD „Toplica“ Živinice i 3. LD „Tuzla II“. Pojedinačno: Jasmin Moranjković (LD „Majevisa“ Srebrenik), 2. Toni Kovačević (LD „Tuzla“) i Ramiz Majdančić (LD „Toplica“ Živinice). Brenek: Jasmin Moranjković (LD „Majevisa“ Srebrenik), 2. Mehmed Zulić (LD „Spreča“ Kalesija) i 3. Fahrudin Goletić (LD „Toplica“ Živinice).

Aljo Delić
Sekretar LD „Toplica“ Živinice

Lovačko društvo „Toplica“ Živinice

U lovište pušteno 1460 fazana

Tokom ovoljetne tri akcije, Lovačko društvo „Toplica“ Živinice obogatilo je svoje lovište sa matičnim jatima od 1.460 fazanskih pilića, najviše zahvaljujući Hasanu Muratoviću, načelniku Općine Živinice. Inače, Općina je od tog broja donirala 420 fazana. Na fotografiji su najaktivniji članovi Grupe „Nukići“ koji su izgradili veoma lijepu nastrešnicu na lokalitetu Kipa Đurđevik: Vejsil Nukić (grupovođa), Hasan Fehrić, Džemo Halilović, Abid Musić, Aljo Delić, Josip Pranjić, Šahim Nukić i Midhat Fehrić.

Aljo Delić
Sekretar LD „Toplica“ Živinice

Lovačko društvo

“SRNDAČ”

Gračanica

Savremeni teren (gater) za obuku lovačkih pasa

Lovačko društvo „Srndač“ Gračanica je stavilo u funkciju savremeni teren koji ispunjava standarde za obuku, trening i takmičenje lovačkih pasa. Na oko sedam hektara zemljišta, ograđenog čeličnim mrežama, unesena je srna, srndač, vepar i pet nazimadi. Na sredini terena se nalazi visoka osmatračnica, a izgrađeno je i nekoliko zatvorenih hranilica za srneću i crnu divljač. U ovaj projekt Društvo je uložilo 125.000 KM. Ovaj funkcionalan gater je prevashodno namijenjen za potrebe 560 članova, ali i lovaca TK i cijele BiH. Pored gatera je izgrađen poseban prostor od 5000 m² za komercijalni uzgoj divljih svinja, a u blizini je izgrađen i lovački dom (na fotografiji) u funkciji lovnog turizma. Dom se nalazi u raskoši nedirnutu prirode na 7500 m².

neke od AKTIVNOSTI

Složna braća lovačku kuću grade

Lovačka sekcija „Trnovci“, najmlađa i najmalobrojnija sekcija LD „Srndač“, jedna je od najaktivnijih u Društvu. Iako ima svega 13 članova, za dvije godine postojanja, u dijelu svog lovišta su izgradili 9 stolova, 18 klupa i 14 solila za visoku divljač. Na zemljištu od 2000 m², svake godine zasiju kukuruz i krompir za divljač, a veoma su aktivni i u zimskom prihranjivanju divljači. Prošle godine su kupili i u lovište unijeli matično jato fazana, a ove godine su započeli izgradnju lovačke kuće. Pripremili su i svu infrastrukturu, a sve obavljaju vlastitim trudom i sredstvima. Na čelu ovih opsežnih aktivnosti je vrijedni predsjednik Sekcije, Mevludin Selimović (na fotografiji).

Uneseni fazani u lovište

Krajem juna LD „Srndač“ Gračanica je u lovište unijelo matično jato od 350 fazana nabavljenih u fazaneriji „Njivica“ Srebrenik. Fazani su raspoređeni po svih 18 sekcija, a članovi sekcija su, prije unošenja fazana, izveli akcije čišćenja lovišta od pasa i mačaka i predatora. Inače, Društvo u kontinuitetu, već 10 godina redovno unosi fazane u lovište, ali se njihov broj tek u posljednje dvije godine znatnije povećava, posebno u sekcijama: „Lukavica“, „Stjepan Polje“, „Gračanica II“ i „Miričina“.

Smotra lovačkih pasa

Na osnovu odobrenja Bosanskog kinološkog saveza, LD „Srndać“, odnosno Komisija za kinologiju Društva, sredinom juna, organizovala je ocjensku smotru lovačkih pasa. Ocjenjivanje je obavio Abdurahman Kajtaranović, kinološki sudija BKS. Na smotru su lovci doveli više od 150 svojih lovačkih pomoćnika, ali kako je bilo predviđeno tek 50-60, Društvo će organizovati još jednu smotru. S obzirom da je Kinološka asocijacija-unija u BiH odobrila spis lovačkih pasa bez porijekla u B rodovnu knjigu, na ovoj smotri je ocijenjeno najviše takvih lovačkih pomoćnika.

Primjeran član lovačke porodice

Mustafa Delić (na fotografiji) iz Malešića zaslužuje da bude istaknut zbog zasluga u unapređivanju lovstva i lovačkog streljaštva. Bio je grupovođa, lovovođa, predsjednik LS „Malešići“, delegat u Skupštini LD „Srndać“, ali ono zbog čega je omiljen i uzoran je njegova spremnost da učestvuje u svim akcijama Društva u zaštiti i uzgoju divljači, očuvanju prirodnih staništa, izgradnji lovno-uzgojnih objekata, redukciji štetočina, zimskom prihranjivanju divljači itd. Lovac je od 1974. godine i za to vrijeme je dobio zahvalnicu i diplomu Društva, bronzanu, srebrnu i zlatnu značku SLD TK, a od 2008. godine je i počasni član. Pored toga što se je iskazao kao primjeran lovac i kolega, Mustafa je isto tako uspješan i kao domaćin, obrtnik, farmer i kovač. Naročito je interesantno što se i danas vješto bavi rijetkim kovačkim zanatom. U svojoj kovačnici izrađuje, sjekire, motike, kose i sve ostale poljoprivredne i građevinske alate.

Tajib Omerović
Sekretar LD „Srndać“ Gračanica

Lovačko društvo „Srndać“ Gračanica

Načelnik u radnoj posjeti

Lovačko društvo „Srndać“ Gračanica je početkom jula ugostilo Nusreta Helića, načelnika Općine Gračanica. Tokom ove radne posjete Općinski načelnik je sa svojim saradnicima razgovarao sa članovima Predsjedništva LD „Srndać“, prilikom čega je Džemal Jukan, predsjednik Društva, upoznao goste sa svim aktivnostima Društva od 1995. godine do danas. Predsjednik je istakao da je LD „Srndać“ renoviralo lovački dom u Gračanici, sagradilo 15 lijepih i funkcionalnih lovačkih kuća, izgradilo na desetine hranilica, solila i pojila, izgradilo 12 visokih osmtračnica, otkupilo 12 hektara zemljišta na kojem će lovci izgraditi potrebne lovno-tehničke i lovno-uzgojne objekte, sve u cilju uzgoja i zaštite divljači, unosu divljači u lovište, redukciji predatora u lovištu, očuvanja prirodnih staništa, očuvanja prirodne raznolikosti i zaštiti zdravog čovjekovog okoliša. Svi ostvareni rezultati dio su iskustva koje će biti iskorišteno da i buduće programske aktivnosti budu uspješno realizovane u skladu s Operativnim planom aktivnosti u lovnoj 2011./12. godini. Pohvalivši ova postignuća, Općinski načelnik je naglasio da je LD „Srndać“ najorganizovanije, najaktivnije i najbogatije udruženje građana na području općine Gračanica iako sve programske aktivnosti realizuje vlastitim radom i sredstvima. Iako Društvo nije korisnik sredstva općinskog budžeta, načelnik Općine Gračanica je obećao punu podršku Društvu u realizaciji planiranih aktivnosti. Pomoć je obećao i kao načelnik i kao lovac. Nakon protokolarnog razgovora, Općinski načelnik i njegovi saradnici su obišli neke od lovno-tehničkih i lovno-uzgojnih objekata, a zatim su prisustvovali obuci i treningu lovačkih pasa koje je organizovano na svremenom terenu za tu svrhu. Na kraju ove radne posjete organizovan je zajednički ručak i druženje gostiju sa članovima Predsjedništva LD „Srndać“.

Tajib Omerović
Sekretar LD „Srndać“ Gračanica

Lovačko društvo „Tuzla“ Tuzla

Ulov srndaća na Tursunovu brdu

Članovi Lovačke sekcije „Teočak“ obilježili su ovogodišnji početak lova na srndaća ulovom jednog kvalitetnog grla. Odstrjeljen je na lokalitetu Tursunovo brdo, a sretni i vješt strijelac je bio Ševket Mujčinović. Pored njega i Admira Suljića, gosta iz Sekcije „Simin Han“, u lovu su učestvovali (na fotografiji): Almir Nuhanović Čučo, predsjednik Sekcije Avdo Mujčinović, Vejsil Horić, Rusmir Horić, Elvir Mujčinović, lovočuvar Avdo Kahrmanović

Admir Suljić

Lovačko društvo „Tuzla“ Tuzla

Gornjotuzlaci izgradili čeku

Na Majevidi, na lokalitetu Valovac, vrijedni lovci Lovačke sekcije „Gornja Tuzla“-LD „Tuzla“, u okviru svojih redovnih aktivnosti, izgradili su veoma lijepu i funkcionalnu visoku čeku, uz potporu matičnog Društva i njenog predsjednika Alić Mensura, ali i činjenici da je vlasnik parcele Guber Abdulah, ustupio zemljište na korištenje, odnosno za izgradnju čeke i hranilišta. Na fotografiji su oni koji su najviše doprinjeli da se ova akcija uspješno okonča: Mensur, Dževe, Sema, Suad, Haso, Halid, Ade, Čola, Sejdo, Juka, Senad, Besko, Huska, Deba, Zako, Jukan, Džale i djeca.

Damir H. Mehmedović

Lovačko društvo „Tuzla“ Tuzla

Četri izlaska četiri srndaća

Lovci Sekcije „Križani“ su u junu i julu četiri puta izašli u lov na srndaća i isti toliko puta bili uspješni. Strijelci su bili Andrija, Marko, Dragan i Ivan, a ulovu su pomogli ostali lovci: Mijo, Zoran, Šehvudin, Tomo, Mido, ševkija, Mijo Bravdić, Milorad i dvojica pripravnika. Inače, ova Sekcija ima svega 14 članova, na čelu sa iskusnim i uzornim Mijom Mađarevićem, a li su to izuzetno aktivni i strastveni lovci. Tokom posljednje lovne sezone do sada su sopstvenim sredstvima i trudom sagradili lovačku kuću, četiri hranilišta, solila i pojila za srneću divljač.

Milorad Gajić

Lovačko društvo „Tuzla“ Tuzla

Vrijedni lovci Sekcije „Solina“

Vrijedni članovi LS „Solina“-LD „Tuzla“ su u posljednjem periodu pažnju posvetili izgradnji novih i održavanju postojećih lovno-tehničkih objekata. U tim aktivnostima se istakla grupa lovaca: Galib, Muslija, Mustafa, Mirzet, Elvis, Ševal i grupovođa Halid. Ne smiju se zaboraviti i treba izdvojiti dva počasna člana: Vesed Jahić i Muharem Tučić, koji ne zaostaju u aktivnostima iako su u poodmaklim godinama života. Ova grupa je sredinom maja zanovala čeku na lokalitetu Ključ, u srcu Majevice, a koja je već bila oronula i u fazi raspadanja. Na fotografiji, pored obnovljene čeke, dio je lovaca ove grupe.

Ovogodišnja lovna sezona na srndaća je bila uspješna za grupu lovaca LS „Solina“ (na fotografiji), a posebno za njenog člana Petrovac Mustafu. On je u rejonu Majura na Majevidi, u ranim jutarnjim satima, 12. juna, odstrijelio svog prvijenca. U to ime i povodom otvaranja lovačke sezone, uslijedila je lovačka zabava na kojoj nije nedostajalo ni pjesme ni malo pića uz lovački čorbanac i jenjeće pečenje.

Halid Petrovac

AKTIVNOSTI

Lovačko društvo „Spreča“ Kalesija

U Vukovijama nova lovačka kuća

U maju ove godine lovci Lovačke sekcije „Vukovije“ su završili izgradnju lovačke kuće ispod farme Kušik u Vukovijama. Sekcija ima oko 40 članova, predsjednik je Nazif Majdančić, a najveći aktivista je Nusret Herić, lovovođa Sekcije. Kuću su izgradili vlastitim sredstvima i donacijama lovaca Sekcije.

Jasmin Bećirović

Lovačko društvo „Spreča“ Kalesija

U prihvatilište i lovište pušteni fazani

Krajem juna LD „Spreča“ Kalesija je izvršilo prijem i puštanje u prihvatilišta 630 fazanskih pilića. Fazani su kupljeni u fazaneriji „Njiverice“ Srebrenik, stari su sedam nedjelja i odličnog su kvaliteta. Nabavljena je i hrana, a fazani su početkom avgusta pušteni u lovište. Kako se ovo do sada pokazalo veoma učinkovito, Društvo je odlučilo da nabavi još 600 fazanskih pilića, a oni će biti uneseni u lovište krajem septembra. Ovo je jedna od redovnih akcija koje LD „Spreča“ sprovede svake godine. Aktivnosti oko prijema, čuvanja i puštanja fazana izvršili su članovi Sekcije „Rainci“ (na fotografiji) uz upute i nadzor stručnog lica, glavnog lovovođe Društva.

Abmet Beširović
sekretar LD „Spreča“

Lovačko društvo „Spreča“ Kalesija

Drugim hicem prvi srndać

U trenucima dok su lovci proširene Grupe „Gornje Petrovice“-LS „Tojšići“-LD „Spreča“ Kalesija sjedili za stolom ispod kote Pješavica na terenu Veresika i slušali grupovođu Beriza kako planira lovni dan, iskusni Salko je ugledao srndaća uz rube šume. Sadik Džananović je ostao na raskršću dok je Salko ušao u šumu. Poslije pet minuta čuje se pucanj, a potom srndać trči kroz travu u pravcu Sadika. Prvi put drži karabin u rukama, po prvi puta oči u oči sa srndaćem i Sadikov prvi pucanj, ali ništa. Drugi puta je bio precizniji pa je tako Sadik odstrijelio svog prvijenca. Na fotografiji je porodica Džananović: Sadik sa srndaćem, do njega su otac Salkan, sin Ahmed i prvi sa lijeva brat Salko.

Jasmin Bećirović

Lovačko društvo „Husić Mustafa Čektalo“ Sapna

Prvi trofej

Krajem jula, u večernje sate, ode Agan u lov na srndaće. Sipi kiša, misle lovci „Ramići“ da od lova nema ništa. Presta padat pred mrak sami, kaže Agan: Vidim ja i u tami. Sjede na rub livade i vreba hoćel' ljepotan da izađe. Prođe srna, eto ti i srndaća. Stade da pase a u Age srce drhti i raste. Spusti dvogled, puške se lati, dobro nanišani i srndać se svali. Ago, Ramiz, Husein, Rusmin i Fehrat, slikaše se jer jaranstvo nema para.

Agan Muminović

Admir i njegovi Caci, Arči i Doxa

Admir Suljić četiri godine je uspješan lovac LS „Simin Han“-LD „Tuzla“, a posebno je poznat po svojoj Odgajivačnici njemačkih lovni terijera - NLT u Simin Hanu. Suljićev ker Konor Garac II Von Kleinen Fluss trostruki je prvak svijeta. Terijer Garac otac je ženke Doxa sa kojom je Admir Suljić na CACIB Skoplje 2011. postigao izuzetan uspjeh jer je ova keruša proglašena najljepšim psom pasmine i izložbe. Mužjak Dačo je svojevremeno bio šampion u radu Srbije i Crne Gore. Spoznavši predispozicije ovih svojih lovačkih pomoćnika, Suljić u svojoj Odgajivačnici NLT upario Daču i Doxu, tako da su i njihova štenad izuzetni predstavnici svoje pasmine. Njavno, upareni su i drugi njegovi izuzetni njemački lovni terijeri sa kojima Admir postiže vrhunske rezultate na izložbama i u lovu. Na 10. Državnoj izložbi pasa CAC BiH Tuzla 2011., keruša Fanny je proglašena najljepšom ženkom izložbe, mužjak Caci je bio CAC-odličan, a u parovima su osvojili treće mjesto u konkurenciji najljepši odgajivački par.

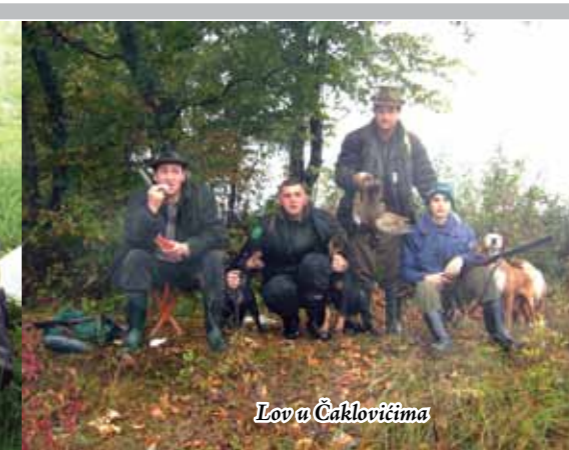
Ne samo da su Suljićevi njemački lovni terijeri elitni na izložbama pasa već su to izuzetni radni psi koji su se iskazali u lovu na zečeve, divlje patke, fazane, divlje svinje, kune i lisice. Sa svojim psima je čest učesnik lova u nekoliko zemalja regije. Tako su se njegovi psi iskazali u Makedoniji, u lovu na lisice jamarenjem u Bitoli i u lovu na divlje svinje u Gostivaru.

Kao član LS „Simin Han“, čiji je predsjednik Nikola Kovačević, Admir najčešće lovi u grupi u kojoj su Nikola, grupovođa Hado Nukić, Mirsad Jusufović Tado i njegov sin Bratan, Admir Bekić, Mirza Nukić, lovočuvar Safer Alić i njegov sin. Isto tako, Admir Suljić je aktivan na unapređivanju lovstva koje provodi LD „Tuzla“, odnosno LS „Simin Han“, a jedna od posljednjih takvih akcija je izgradnja hranilišta za fazansku i srneću divljač u Čaklovićima.

Nikola Kovačević
predsjednik LS „Simin Han“-LD „Tuzla“

Na jamarenju u Bitoli

Lov u Čaklovićima

Lov na jezeru Sniježnica

Na posljednjoj fotografiji, nastaloj prilikom jamarenja na lisice u Simin Hanu, Admir je sa svojom Caci, do njega Edin Tahirović drži Asotra, a treći je lovac Huso Čorić i njegova Tera.

Njemački lovni terijer
(Deutscher Jagdterrier)

Nakon Prvog svjetskog rata skupina aktivnih lovaca odvojila se od brojevano jakog Foksterijer kluba s ciljem da izgrade uzgoj koji bi se orijentirao isključivo na lovačko-radne rezultate. Tako su iskusni lovci i kinolozi Rudolf Frieß, Walter Zangenberg i Carl-Erich Grünewald odlučili uzgojiti crno-crvenog lovačkog psa za rad pod zemljom. Njihovim nastojanjima pomogao je slučaj. Naime, direktor zoološkog vrta Lutz Heck/Hagenbeck poklonio je Walтеру Zangenbergu četiri crno-crvena terijera, koji su navodno poticali od čistokrvnih linija foksterijera. S tim psima utemeljen je uzgoj njemačkog lovnog terijera. U to vrijeme utemeljiteljima pasmine pridružio se dr. Herbert Lackner. Zajednički su spretnim križanjem sa staroengleskim oštrodlakim praterijerom kao i velškim terijerom nakon dugogodišnjih intenzivnih uzgojnih napora uspjeli učvrstiti izgled ove pasmine. Istovremeno su posvećivali veliku pažnju tome da uzgoje svestranog, oštrog i sljedoglasnog psa koji voli raditi u vodi, koji posjeduje izražen lovački instinkt i kojeg je lako dresirati. Tako je 1926. godine osnovan Klub njemačkih lovnih terijera (Deutscher Jagterrier- Club e.V.), a uzgajivači ove pasmine nastavljaju posvećivati izuzetnu pažnju lovačkoj upotrebljivosti, čvrstini karaktera, hrabrosti i srčanosti ovog prvenstveno lovačkog psa iako je isprva bio voditelj stada, a kasnije je korišten, zahvaljujući inteligenciji i visokim moralnim osobinama kao vojnički pas (nosilac poruka pod vatrom i kroz minska polja), za spašavanje (iz vode, u planinama, iz vatre), za vođenje slijepih (prikladnije su ženke jer su mirnije), u policiji (slijedi tragove stare i nekoliko dana).

Njemački lovni terijer je hrabar, veseo, poslušan, ujednačen, vjeran, privržen gospodar, prijatelj djece, tolerantan prema drugim životinjama, lako odgojiv, izrazito živahan, pun energije s razvijenim lovačkim nagonom. Tvrđoglav je i oštrog je karaktera pa je i izvrstan čuvar. Ipak, njemački lovni terijer je prvenstveno lovački pas. U lovu se koriste za glasno gonjenje, za jamarenje, tj. lov na lisice i jazavce po tunelima. Zbog izuzetne oštrote koriste ga i lovci za zaustavljanje čopora divljači. Koriste ga kao

krvosljednika, najviše kao psa za lov na zeca, lisicu i jazavca, pa i kao psa za lov na veliku divljač (medvjede). Dok slijedi posebno je oprezan. U lovu se odlikuju svestranošću. Rade u šumi, polju, vodi ... izuzetno su dobri nad zemljom i pod zemljom! Ova pasmina ne zahtjeva pretjeranu brigu što se tiče njenog uređivanja - redovno četkanje je dovoljno. Nepovjerljiv je prema strancima, otporan na bolesti.

Dakle, njemački lovni terijeri su izuzetno inteligentni i energični psi, voljni učiti, vrlo sposobni za bilo kakav rad, stalno su u pogonu. Sa njima treba puno raditi i priuštiti im dosta aktivnosti, trčanja i gonjenja po šumi da bi iskazali svoje loвне sposobnosti. Njemački lovni terijer ima samo jednog gospodara kojeg će slušati. Ako je dobro odgojen on može biti savršen pas, najbolji u radu, a u kući velika maza, ali ako ima propusta u odgoju može postati najgori „ubica“ ostalih životinja. Grubo rečeno, ali to su zaista jaki terijeri kojima nije problem sukobiti se sa veprom od 200 kg. Mnogi u takvim sukobima budu teško ozlijeđeni ili ginu.

Mužjaci i ženke su veličine 33-44 cm. Težina za mužjake iznosi od 9 do 10 kg. Ženke su teške od 7,5 do 8,5 kg. Boja im je crna, tamnosmeđa, melirana sa crveno-žutim oštrom ograničenim oznakama iznad očiju, na njušci i prsima, na nogama i na stražnjici. Svijetla i tamna maska su dopuštene. Danas postoje dvije varijante njemačkih lovnih terijera, ovisno o tipu dlake - kratkodlaka i oštrodlaka.

Neustrašivi u lovu na veprove

Šta pas očekuje od nas?

Pas je biće čopora

Pas je životinja čopora i njegov pogled na svijet je time određen. Za njega nema mnogo nedoumica o tome kako treba da živi. On poštuje prirodne zakone koji su održali njegov čopor, i svaki njegov postupak je želja da čopor ostane zdrav i netaknut.

Od prvog dana u leglu, iako ne vide i ne čuju, štenci znaju gdje im je majka koja ih greje i hrani. Svako od štenadi se bori da joj bude što bliže, da što pre stigne do sise pune mlijeka. Ako su zadovoljni, tih prvih desetak dana bave se samo tim problemom.

Od trenutka kad progledaju i čuju svijet oko sebe, njihove potrebe i želje postaju sve veće. Bez obzira na to što se nalaze okruženi braćom i sestrama, trude se da iznude za sebe što bolje mjesto u leglu. Na taj način lakše dolaze do mlijeka, do boljeg mjesta za spavanje, a i keruša ih drugačije tretira. I samo leglo počinje da ih poštuje i da im se klanja. Ovo je priča koja se može primjeniti na one najjače u leglu. Ali, tu su i oni koji ne žele da budu vođe

čopora i koji se lako prilagođavaju i prate vođu u njegovim pohodima. Ispod njih su oni koji se nisu rodili „kao heroji“ i koji posljednji stignu do hrane. Njih gurkaju po cio dan, a ko god nije dobro raspoložen, na njima iskaljuje bijes.

Vremenom, ta razlika u karakterima i u snazi se sve više ispoljava i dolazi do stvaranja hijerarhije koja se održava silom, ali koja funkcioniše kao i u pravom čoporu. Do starosti od oko dva mjeseca, njihova koncentracija je usmjerena na leglo i zauzimanje odgovarajućeg mjesta. To je i vrijeme kada im keruša posvećuje punu pažnju i uči ih ponašanju u čoporu. Poslije mjesec, do mesec ipo, ona ih odbacuje jer je već povređuju zubicama, a i pokazuje im na taj način da je vrijeme da se osamostale. Poslije 12 nedjelja već dolazi period kada njihovo ponašanje prevazilazi ponašanje u leglu. Počinje da dominira nagon o formiranju čopora koji treba da vode ili da mu pripadaju. Tada i kerušu prestaju da tretiraju kao štenci, i na prvo mjesto se stavlja čopor. Ovo je i period kada psi najviše uče i nikad više u životu neće biti otvoreni za nova iskustva kao tada. Trebalo bi, u tom periodu, raditi sa njima i stavlјati ih u nove situacije, kako bi se što više i bolje pripremili za vrijeme koje dolazi. To je i vrijeme da pas nađe novu porodicu

Uzimamo mladog psa koji je do tog dana bio dio legla i kojeg odjednom stavlјamo u sasvim neočekivanu i novu situaciju. U prvom trenutku, u rukama imamo preplašeno štene, koje ne zna šta mu se događa i želi da pronađe oslonac i sigurnost. Naša reakcija je u tom trenutku jako bitna. Ako želimo da ostavimo utisak

da želimo da pomognemo, vjerovatno ćemo priviti štene na grudi, kako bismo utišali cviljenje. Pri tome, moramo imati na umu da će svako odvajanje šteneta biti praćeno njegovom željom da se vrati u siguran zagrlјaj. Već tada ono na svoj, bespomoćan i razoružavajući način, pokušava da sprovede svoju volju. A šta je nama činiti?

Čovjek mora preuzeti ulogu vođe čopora

Ako želite da budete vođa čopora, pokušajte da razmišljate na taj način. Da li će vođa, koji ima zadatak da očuva čopor i obezbjeđi mu opstanak, imati vremena da se bavi štenetom koje cvili i šta će pomisliti štene ako njegovi krici obezbjeđe pažnju „broja jedan“? Odgovor je da vođa čopora nema vremena da se bavi u potpunosti potrebama pojedinih članova, i da ne treba da reaguje na svako nezadovolјstvo koje se pokazuje u čoporu, osim ako ne narušava harmoniju čopora. I štene bi se uplašilo ako bi vođa pokazao pažnju. Može samo da pretpostavi koliko je velika opasnost ako je alfa mužjak tu da mu pruži utjehu.

U stvari, ono što štenetu pruža mnogo više sigurnosti je nereagovanje na njegovo cviljenje. U njihovom svijetu nema mjesta samosažalјenju. Surovost života im ne ostavlјa vrijeme za takve postupke. Zato će štene, iako cvili, biti mirno kad vidi da se u njegovoj okolini ništa ne mjenяa i da čopor nastavlјa da živi svoj normalan život. Osim toga, i njegova sopstvena muka će mu se učiniti manjom i sljedeći put će reakcija biti blaža.

Preuzimanje šteneta

Možemo zaključiti da kod preuzimanja šteneta najbolja reakcija da nema reakcije. U redu je pomilovati štene, u redu je nježno me se obratiti, ali za nečim više nema potrebe. Što manje podstičemo njegovu tugu našom pažnjom, to će prije i ono samo početi da obraća pažnju na svoju okolinu, i da joj se prilagođava. Ovdje ne govorimo o hladnom, nepristupačnom stavu, već o selekciji osjećaja koja ispolјavamo. Bit će nam žao kad čujemo kako cvili i neu-

tješno traži majku, ali svojim podržavanjem tog njegovog osjećanja ne činimo mu uslugu. U njegovom prisustvu treba se ponašati normalno, pričati između sebe, smijati se, jednostavno biti opušten, kako bi tu opuštenost prenijeli na štene i shvatilo da se u njegovoj okolini ništa opasno ne dešava, iako je samo među nepoznatim osobama. S tim da to i ne moraju da budu potpuno nepoznate osobe, ukoliko ste bili u mogućnosti da posjetite odgajivačnicu nekoliko puta prije nego što ste uzeli psa, kako bi se štene tu, u dobro poznatoj okolini, naviklo na vas.

Novo okruženje

Kada smo ga preuzeli, štene pokušava da shvati novu situaciju i prilagodi joj se, iako je strašno tužno jer je napustilo sve što mu je do tada ispunјavalo život. Sada je bitno postaviti se prema njemu tako da ono shvati da mu u novoj okolini ne prijete nikakva opa-

Šta pas očekuje od nas?

snost. Naprotiv, da je dobrodošlo u svoj novi dom, ali da to ipak ne znači da može da radi šta hoće. Dok štene i u ovom trenutku pokušava da za sebe dobije što može više, na svoj nevini način, naše je da od prvog dana stavimo do znanja da je novi „čopor“ spreman da ga prihvati, ali da postoje pravila koja se moraju poštovati. Štene će prvih dana biti prilično tiho i oprezno, možda i uplašeno, ali čim osjeti da su oko njega svi pozitivno nastrojeni, počće da ispituje okolinu. I to je vrijeme kada počinje obuka psa, kada mora da osjeti da „čopor“ funkcioniše i da ono u njemu ima svoje mjesto. Ono što u tim danima zaokuplja pažnju pridošlice je hrana, fiziološke obaveze, igra i spavanje, uz sve manje tuge za prethodnim životom. Naše je da obezbjedimo hranu u određeno doba dana, što znači četiri do pet obroka, pravilno raspoređenih, koji se psu nude u intervalu od 15 do 20 minuta, a onda se sklanjaju. Poslije buđenja, prvi zadatak je toalet, tako da ga moramo odvesti na mjesto koje je za to namijenjeno i sačekati da to obavi, uz obaveznu pohvalu kada završi. U tom trenutku je dobro ponavljati jednu određenu riječ koja bi psa kasnije uvijek podsticala na vršenje nužde. Isti zadatak nas čeka poslije svakog obroka. Ostalo vrijeme koje provodimo sa psom je posvećeno igri i učenju. Učenje je time već počelo, i ako ga ne budete odmah ukalupili, ono će samo početi da gradi svoja pravila. Nemojte da vas prevare velike nevine oči i tužno lice. Nisu oni tako bespomoćni, iako su fizički veoma slabi. Kod majke su izučili školu i spremni su za trening, jer su već započeli obuku preživljavanja u čoporu, gdje nema milosti i pored privida idilične slike. Svako dobija mjesto za koje se izbori, a štenetu činite uslugu. Postavljanjem pravila igre vi pokazujete osobine vođe čopora i pružate mu

sigurnost da će preživjeti u novim uslovima. Neće ga poremetiti ni kažnjavanje, ukoliko je uvijek dosljedno. Nemojte biti grubi, ali budite rigorozni. Ono što ne smije jedan puta ne smije uopće, ili može pod određenim uslovima. Naprimjer, samovoljan izlazak iz dvorišta se kažnjava uvijek. Kada izlazi sa vama, može - ali samo poslije vas.

Poštivanje pravila

Sistem ne funkcioniše ako se svi u porodici ne ponašaju isto. Ukoliko pojedini članovi porodice krše pravila, i sam pas počinje da razmatra mogućnosti izbjegavanja komandi, zavisno od toga ko ih izdaje. Gdje god bude mogao da prekrši pravila, tj. kod koga, on će to i da uradi, i da postavi svoje sopstvene vrijednosti. I ovo ponašanje psa treba shvatiti na pravi način. Njemu je u genima da se bori za bolje mjesto na ljestvici čopora. Čim vidi da neko iznad njega pokazuje slabost, želi da zauzme to mjesto, i to je sasvim prirodno. Na višim položajima moraju da se nađu sposobniji članovi čopora, jer to je borba za opstanak. To je način da se preživi u prirodi. Napolju nema mjesta slabostima, i pas to zna. To mu piše u genima od prije 100.000 godina. Zato je i preživio. Kada zaključiti da se iznad njega nalazi slabija ličnost, pas kreće da zauzme to mjesto, jer se inače osjeća nesigurnim i u njegovoj glavi počinje da se javlja strah za ličnu sigurnost i sigurnost čopora. Ukoliko to ne uspije, počinju da se javljaju problemi u ponašanju, koji se onda različito tumače, jer se ne uzima u obzir mogućnost da pas osjeća egzistencijalnu opasnost, već samo razmatamo mogućnosti koje idu od razmaženosti do tvrdoglavosti.

Displazija lakta u psa (elbow dysplasia - ED)

Uzgajivačima rasnih pasa, većih i velikih pasmina, dobro je poznat pojam displazija kukova, a manje je poznata bolest pod imenom displazija lakta ili kako se pravilno kaže, displazija ankonealnog izdanak lakatne kosti.

U lakatnom se zglobu uzglobljuju distalni (donji) okrajak ramene kosti te proksimalni (gornji) okrajci lakatne i palčane kosti. Za nastanak ovog oboljenja je značajan tzv. ankonelani izdanak lakatne kosti. U šteneta je spoj između lakatne kosti i ankonealnog izdanak hrskavičan, a u dobi 4-6 mjeseci on potpuno okošta i na taj način čvrsto sraste s lakatnom kosti. Displazija lakta, ustvari, je razvojna anomalija pri kojoj gore navedeni spoj nikad ne okošta već ostane hrskavičan. Kao takav, taj spoj ne osigurava čvrstu vezu između ankonealnog izdanak i lakatne kosti pa prije ili kasnije dolazi do potpunog ili djelimičnog odvajanja od lakatne kosti, a pod uticajem mišićne sile koja djeluje na taj dio.

Kao posljedica takvog stanja s vremenom nastaje hronična deformirajuća upala lakatnog zgloba. Oboljela životinja šepa, a korak joj je skraćen prema naprijed (tzv. hromost u predvođenju). Lakat je odmaknut od tijela, a zglobov je nerijetko umjerenom zadebljan. Ukoliko takvo stanje potraje duže vrijeme, dolazi do smanjenja mišićne mase ramenog i nadlaktičnog područja zbog smanjene aktivnosti. Dok je životinja odmorena, hromost je slabijeg stupnja, a čim se pas kreće duže vrijeme, stupanj hromosti raste.

Ova je bolest je nasljednog karaktera, a dolazi u većih pasmina pasa, posebno u njemačkog ovčara. Dijagnoza se postavlja na osnovu kliničke slike (bolnost na pasivne kretnje uz poseban šum koji se pri tome javlja), a potvrđuje se RTG pretragom. Displazija lakta se može liječiti jedino hirurškim zahvatom pri kojem se potpuno uklanja ankonealni izdanak.

Biologija vrste i vrste lova na poljskog zeca

Poljski zec (*Lepus europaeus*), Razred: Sisari (Mammalia), Red: Glodari (Rodentia), Porodica: Zečevi (Leporidae). Poljski, obični, ili evropski zec potiče iz stepskih područja. Vrlo se lako prilagođava okolini pa je raširen i na cijelom području BiH. Ratna dešavanja i krivolov bili su razlozi zbog kojih je ova, za lov atraktivna divljač, bila desetkovana u našim lovištima. Za zeca su tipične duge uši sa crnim špicastim vrhovima. Velike oči su postavljene stranično, tako da zec može gledati iza sebe bez okretaja glave. Krzno zeca je izuzetno dobro prilagođeno okolini, boje zemlje sa tamnijim i svijetlijim prugama, te je po tim karakteristikama majstor kamuflaže. Po trbuhu boja krzna prelazi u bijelu. Vanjštinom mužjak i ženka zeca se ne razlikuju. Može dostići težinu 4-6 kg. Zec voli suho i toplo vrijeme, a obitava na sušnijim travnjacima, poljima i šikarama. Hrani se isključivo hranom biljnog porijekla i to travama, žitaricama, plodovima polja i šume, pupoljcima, mladim, mladom korom, pri čemu se u slijepom crijevu zeca stvara visokovitaminska kaša koju zec prvo odbacuje a zatim ponovo uzima čime zadovoljava svoje potrebe za vitaminom B1. I zec rado liže so jer se hrani biljnom hranom koja je siromašna natrijem koji se nalazi u soli. Dlakave divljači najčešće imaju po pet prstiju, ali ima i izuzetaka, tako da, naprimjer, vjeverica na prednjim nogama ima četiri, a na zadnjim pet prstiju, dok je kod zeca obrnut slučaj. Smatra se da se zec gladi šapicama po obrazima jer na taj način maže prednje šape o mirisnu obraznu žlijezdu jer u šapama zec nema mirisnih žlijezda. Zec ima desno plućno krilo sa četiri reznja, a lijevo ima dva.

Zec ima odlično čulo sluha, vrlo dobro čulo mirisa, ali slabo

vidi nepokretne predmete. Oči su mu tako postavljene da njima gotovo kontroliše pun krug bez pomjeranja glave, čime se koristi kada je progonjen. Zameće trag tako što ne ide pravo prema logi. Oko loge opisuje nepravilni krug i povremeno odskoči u stranu suprotno od smjera prema logi. Napravi nekoliko skokova pa se vraća po vlastitom tragu na mjesto sa kojeg je pošao. Op rez iskazuje spuštanjem tijela i glave

uz tlo, uši su prislonjene uz tijelo uz mirovanje do zadnjeg trenutka.

Poljski zec ne pravi kolonije za razliku od kunića. U zečijoj grupi vlada hijerarhija. Zečevi se inače rijetko vidaju preko dana. Izuzetak je vrijeme parenja, vrijeme trke u kasnu zimu i proljeće. Bez obzira na starost zečevi su od septembra do decembra polno neaktivni. Mužjakovi sjemenici su najteži u februaru, odnosno od januara do juna. Zec spolno sazrijeva već sa sedam mjeseci. Pari se od decembra do augusta. Zečica se pari i koti 3-4 puta godišnje 1-3 mladih, koji se rađaju pokriveni dlakom i odmah vide. Peri-

od nošenja iznosi 42-43 dana. Zečica doji mlade jednom dnevno ukupno trideset dana. Svoje loge pravi na način da može osmatrati okolinu i biti na oprezu. Ukoliko mu se približava njegov neprijatelj, ostaje nepomično ležati vjerujući svojoj kamuflaži ili bježeći čuvenim skokovima i trkom brzine i do 80 km/h. Poljski zec iz mjesta može skočiti dva metra u visinu i sedam metara u daljinu. Zečica najčešće ne boravi zajedno sa mladim, kako ne bi privukla pažnju predatora, ali je uvijek u blizini. Posebna zanimljivost je svakako činjenica da zečica može nakon 38-og dana nošenja ponovno biti oplodena. Na tlo Australije su 1859. godine puštena 24 zeca, a za šest godina populacija zečeva je dostigla dva miliona.

Smrtnost mladih je usljed hladnoće i prirodnih neprijatelja kao i obrade poljoprivrednih usjeva izuzetno visoka i iznosi više od 60%. Podložni su i različitim bolestima. I zečevi mogu oboljeti od paraličnog oblika bjesnila, a inficiraju se najčešće ugrizom lisice ili psa inficiranih bjesnilom. U prirodi zečevi dostižu starost oko 4 godine. Zec ima najviše prirodnih neprijatelja jer je ukusna hrana svim grabežljivcima koji žive na našim terenima.

Prema Zakonu o lovstvu zec je lovostajem zaštićena divljač, a prema operativnim kalendarima i naredbama o vremenu lova zeca, lovi se obično od početka oktobra do početka decembra. Prema Pravilniku o načinu upotrebe lovačkog oružja i naboja za odstrjel zeca koriste se puške sačmarice. Za odstrjel zeca dopušteni prečnik sačme iznosi 3-4.5 mm. Najveća dopuštena daljina gađanja iznosi 50 m.

Zec se lovi goničima ali i ptičarima

Lov na ovu omiljenu divljač našeg podneblja obavlja se sa psima goničima. Naravno, uz ustrajne goniče, uspjeh lova najprije ovisi i o nama lovcima, koji, kad jednom zec krene, ne smijemo

napuštati svoje čeke. Zec će u širem ili kraćem luku ponovo doći na mjesto odakle je krenuo i uspjeh je zagarantiran. Ako zec ide direktno prema vama, budite mirni i nećete vas primijetiti. Ako se ne mičete, doći će pravo na vas. Za lov na zeca mogu koristiti i psi ptičari, koje obično koristimo u lovu na pernatu divljač. Šćućuren u svojoj logi, zec vrlo često stoji pred psom u „fermi“. Nakon pokretanja psa, skočit će kao gromom ošinut. Ne pucajte nasumice i ne s odveć kratke udaljenosti. Ako nakon hica životinja nastavlja bje-

Biologija vrste i vrste lova na poljskog zeca

žati, ali ne tako brzo, znajte da je pogođena i da će je vaš četveronožni pomagač uhvatiti i aportirati. U tim prilikama čak ni smrtno pogođen zec neće pasti „u vatri“. Na otvorenijim terenima i kad ima dovoljno lovaca i pogoniča može biti uspješan i lov na zečeve prigonom. Na liniji lovaca lovci moraju biti mirni, po mogućnosti iza kakvog zaklona da nas zec ne vidi. Razmak između lovaca ne bi smio biti veći od 50 koraka, što vrijedi i za pogoniče. Ako pogoniči nisu dovoljno blizu jedan drugome i ako ne tjeraju u istoj liniji, zec će umjesto ispred njih, pobjeći natrag. Ovim načinom lova mogu se loviti i fazani, trčke i druge pernate vrste. Dovoljan razmak među lovcima na rubu šume, gdje je obično i kraj prigona, omogućuje svakom sudioniku lova da bez problema raspozna „svoju“ od „susedove“ ptice.

Zec je u našem podneblju veoma atraktivna lovna divljač

Zec je dnevna divljač, mada danju najčešće miruje u loži oko koje prije odlaska na mirovanje zamrsi i prikrije tragove. Lov čini atraktivnim to što se odvija pred širokim auditorijem i uvijek je ishod neizvestan. U ravnici je uobičajeno da lov počinje kada se „teren očisti“, sa jesenjim ubiranjem plodova kako bi se dobilo na vidljivosti, a završava se pre zablatnjavanjem oranica koje onemogućava hod po njivama jer se blato lijepi za obuću. Lov zečeva se vrši grupno, 3-5 lovaca, ili društveno – tako što svi lovci koji se prijave na jutarnjem zboru idu u lov na zečeve. Grupni lov koji čine 3-5 lovaca je pokretljiv i primjenjuje se sa uspjehom gdje je teren ispresjecan, najčešće bruširanjem terena i pogonom i prigonom.

Društveni lov se primjenjuje na „očišćenim terenima“ kao kružni lov, lov u potkovici, pogon i prigon. Svaki od ovih načina lova ima tjeranje i čekače. Za tjeranje je važno da buširaju teren, a čekači da budu strpljivi.

Kružni lov

Lovovođa ispisuje cjeduljice s brojevima, onoliko brojeva koliko tog dana ima lovaca i lovačkih pripravnika. Lovnik je na početku kruga koji će se formirati raspoređivanjem po sistemu jedan lovac, jedan pripravnik, lijevo i desno od lovovođe po brojevima izvučenim iz šešira. Krug se zatvara suprotno od lovovođe kada se sretnu lovci, jedan lijevo i jedan desno, a postignut je raspored od

lova do lovca od oko 100-150 m. Na znak trube svi se kreću ka zamišljenom centru kruga, krećući se polako u cik-cak pravcu sa zastajkivanjem kako bi se zečevi dizali sa loge. Lovac puca na zeca kojeg podigne sa loge, i na zeca kog je podigao drugi lovac kada zec izlazi iz kruga lijevo od lovca. Kada se strijelci približe centru, 500-600 m promijer kruga, lovnik daje znak da se prestane s pucaњem ispred sebe, lovci tada mogu pucati samo na zeca koji između dva lovca bježi iz kruga.

Potkovica

Sve je isto kao kod kružnog lova, samo krilni lovci, jedan lijevo i jedan desno, ne zatvaraju krug već se kreću u određenom pravcu i vode ostale lovce koji ih prate po bokovima i „džaku“ potkovicice do zadatog odredišta. Obično se na bokovima vode i uvježbani psi, kako bi s preglednijih pozicija hvatali ranjene zečeve. Ovaj način lova se smatra humanijim, jer se lovljenoj divljači ostavlja mogućnost bježanja. Lovci se obično na polovini dogovorenog lova okupljaju na obavezni lovački doručak, gdje svi posjedaju i svako postavlja sve što je ponio, na posluženje svih. Bude tu raznih đakonija i specijaliteta. Strogo se vodi računa da se neko ne napije, a najbolje priče i dosjetke se čuju baš na toj lovačkoj pauzi. Po završetku lova, lovci poređaju linijski ispred sebe na desni bok ulov i daju posljednju počast odstrijeljenoj divljači.

Hvatanje živih zečeva

Hvatanje živih zečeva se vrši tako što se prvo pravolinijski postavi mreža sa tri reda okaca, na tridesetak metara od mreže. Paralelno sa mrežom napravi se zaklon od prirodnog materijala, na odstojanju od 50 m. Hajkači se postave na oko 1200 m od mreže u polukrugu i kreću se polukružno na dati znak, praveći buku ka središtu mreže. Zečevi se u panici dižu i bježe suprotno od hajke

ka mreži, prolaze pored hvatača, koji čekaju u zaklonu, koji odmah potrče za zecom kako bi ga dodatno usmjerili ka mreži. Zec utrčava u mrežu, upetljava se, i hvatač ga hvata i stavlja u vreću. Uhvaćeni zečevi se ubrzo prebacuju u sanduke.

Fazan domaća ptica iz Azije

Po historijskim mjerilima, u Evropi fazan nije autohtona vrsta ali, nakon njegove uspješne adaptacije u svim krajevima gdje je unesen, a naročito njegovog uspješnog razmnožavanja u divljini, možemo ga smatrati za domaću pticu. Odomaćivanje fazana i njegovo prilagođavanje evropskim staništima ima svoju podlogu, ne samo u širokoj ekološkoj valenci te vrste, već se tu uključuje i bio-historijski faktor. Naime, fosilni ostaci jasno ukazuju da su fazani naseljavali prostore današnje Evrope još u diluvijumu i da je nastupanje ledenog doba, zapravo, uzročnik njihovog nestanka. Značaj ove vrste pernate divljači u lovstvu je veliki, a veoma razvijena „tehnologija“ uzgoja zahtjeva dobro poznavanje bioloških odlika fazana, njihovog ponašanje, ishrane i drugoga. Kako bi razumijevanje svih postupaka prilikom njegovog uzgoja bilo jasno treba se podsjetiti vrsta, rasprostranjenosti i biologije fazana. Svi fazani svrstani su u red Galliformes (koke) i nominalnu porodicu fazana (Phasianidae). Porodica obuhvata 48 vrsta koje su raspoređene u 16 rodova. Zanimljivo je da sve vrste fazana, osim jedne vrste kongoanskog pauna (pauni su takođe svrstani među fazane) izvorno naseljavaju Aziju. Lovce najviše interesuje vrsta Phasianus colchicus ili obični fazan. Sistematika običnog fazana je složena i dodatno je iskomplikovana posljedicama naseljavanja te vrste u Evropi, Americi i na Novom Zelandu. U ornitologiji, neki autori izdvajaju čak 30 podvrsta fazana, drugi, a naročito lovni stručnjaci razlikuju veliki broj formi i varijeteta. Često se u lovnoj literaturi govori čak i o raznim „vrstama“ običnog fazana što nije ispravno. Ornitolozi „priznaju“ samo jednu vrstu fazana, pomenutog Phasianus colchicus. Fazan prirodno naseljava velika prostranstva. Njegov areal počinje u podnožju Kavkaza (tamo se nalazila antička Kolhida - zemlja zlatnog runa po kojoj je ptica dobila naučno ime) i delti rijeke Volge, a pruža se duž južnijih dijelova Azije sve do tihookeanske obale. Na tako velikom prostoru svakako se izdiferencirao niz podvrsta, formi varijeteta i specifičnih populacija. Oduzelo bi mnogo prostora i samo nabrojimo pa se zato treba zadržati na tri forme, zapravo grupe formi jer ni one nijesu međusobno jedinstvene.

Fazan obični kolhidski (*Ph. c. colchicus*) je forma (podvrsta) fazana koja je prva naseljena u prostor Evrope, po svoj prilici još u antička vremena. Pijetao običnog kolhidskog fazana ima glavu i vrat jednoobrazne, tamne boje, na vratu nema bijeli kolir. Osnovna boja tijela je crvenkasta (bakarno crvena) s jakim metalnim sjajem.

Gornja pokrovna pera krila su mrkozeleno boje. Ovaj fazan je najmanji od svih, manje je plodan ali, zauzvrat, najotporniji je, ne zahtijeva mnogo pažnje i najlakše se prilagođava „divljim“ prostorima. Njegova prapostojbina leži u oblasti Kavkaza - Kolhidi.

Fazan obični južnokineski (*Ph. c. torquatus*). Od svih podvrsta i varijeteta običnog fazana koje se sreću kod nas, ovaj je najšareniji i najljepši. Na vratu mužjak ima bijeli prsten - kolir, koji je na zadnjoj strani uvijek, na prednjoj skoro uvijek spojen, tj. povezan je u cjelovit bijeli prsten oko vrata. Za ovog fazana je karakteristično prisustvo preliva plavetne boje na gornjoj strani krila i repa, i na glavi. Ovaj fazan je krupan, veoma plodan, ali je osjetljiviji i kod uzgoja traži više pažnje. Južnokineski fazan je donesen je u Evropu tek u XVIII vijeku. Godine 1768. neki

trgovac ga je donio u Englesku odakle je 1775. nekoliko komada preneseno u Francusku a već 1793. ga nalaze i u Njemačkoj. U Evropi se najviše raširio u XIX vijeku.

Fazan obični mongolski (*Ph. c. mongolicus*) se od navedenih razlikuje po tome što nema jedinstveni „kolir“ oko vrata već dvije polumjesečaste bijele pjegice. Ima sivo-bjelkasta pokrovna pera, a krila pera nadrepka su rdžasto crvene boje. Osnovna boja tijela je blijedo crvenkasta. Ovo je najkrupniji fazan u grupi običnih fazana. Veoma je plodan i razmnožava se i u nepovoljnim uslovima, po čemu je nalik na kavkaskog fazana. U Evropu je unesen veoma kasno - tek oko 1910. godine. Masovnije se naseljava u evropskim lovištima.

Opisane boje se odnose samo na mužjake. Koke svih običnih fazana međusobno su veoma slične i na terenu ih je nemoguće razlikovati. Od ove tri forme fazana, stalnim međusobnim ukrštanjem u uzgajalištima nastao je standardni tzv. lovni fazan. Uglavnom ima odlike sva tri navedena fazana, najčešće ima bijeli kolir koji je bar s prednje strane prekinut ali se, prema zakonima naseljavanja, pojavljuju i „čisti, izvorni“ fazani s cjelovitim kolirima ili skroz bez njega, kao i fazani „čistih“ boja. Ostale, veoma različite forme fazana unošene su sporadično u manjem broju i uglavnom su se stopile s tri opisane i dale su pomenutog lovnog fazana. U nekim uzgajalištima gaje ih kao ukrasne fazane. Tako su u raznim fazanerijama vršeni ogledi sa međusobnim ukrštanjem različitih fazana radi dobijanje neke specifične varijacije. Najpoznatiji je tzv. engleski tamni fazan (*Ph. c. mut. tenebrosus*). Odlikuje se krupnim tijelom i tamnim perjem s plavo-zelenim metalnim sjajem, bez bijelog kolira. Čak i ženka je tamne boje. Lako se uzgaja, malo skita. Ipak, iako su ga naseljavali u razne fazanerije, svuda se stopio sa

Ph. c. mongolicus

lokalnim fazanima. O tempu naseljavanja i prilagođavanja fazana na nova staništa dobar primjer pruža Mađarska. Prve podatke o prisustva fazana u toj zemlji potiču iz 1504. godine, a godine 1735. se javljaju izvještaji o potpunoj aklimatizaciji populacije. Krajem XIX vijeka se u nekim mađarskim lovištima ubija po 100 pijetlova godišnje. Oko 1930. godine godišnje se u Mađarskoj lovi više od 300.000 fazana. Čak i za vrijeme Drugog svjetskog rata se lovilo preko 80.000 fazana. Danas je i u toj zemlji fazan platio danak općem razvoju i „divlja“ populacija je opala, iako, raštrkano, fazani naseljavaju čitavu zemlju.

Proizvodnja fazana po tehnološkim fazama

Proizvodnju fazanske divljači na savremen način po tehnološkim fazama:

1. Matično jato i proizvodnja fazanskih jaja
2. Inkubiranje (leženje)
3. Odgoj fazanskih pilića do 7 nedjelja starosti
4. Podivljavanje - privikavanje fazanskih pilića na uslove u prirodi

1. Matično jato

Poslije pažljive selekcije (odabira), najkvalitetnijih jedinki, koje vršimo u posljednjih 10 dana marta, vakcinacije i drugih intervencija (sječa kljunova kod svih jedinki, a kod muških isječa ostruga), sve jedinke prebacujemo u za to pripremljene volijere. Odnos polova je 1:10 u korist koka.

2. Inkubiranje (leženje).

Nakon prikupljanja jaja i dezinfekcije, ulažemo ih u pred volionik, gdje ostaju 21 dan, a zatim ih prenosimo u valionik, gdje budu 4 dana. Poslije 25 dana pilići su osušeni i sposobni za prenošenje u objekt za odgoj gdje budu 6 nedjelja.

3. Odgoj fazanskih pilića starosti 6 nedjelja

Objekt u kojem se fazanski pilići drže do starosti od 6 nedjelja je s klasičnim podnim sistemom držanja. Prije nego što jednodnevni fazanski pilići dođu, objekt se detaljno očisti i dezinfikuje. Dva dana prije useljavanja fazanskih pilića objekt se zagrijava i priprema za prihvata, tako da je temperatura u objektu na dan prijema 35° C, a nakon unošenja temperatura se svaki dan smanjuje po 1° C, dok ventilatori ubacuju svjež vazduh. Odmah poslije izlaska fazanskih pilića iz valionika vršimo rigoroznu selekciju, tako da sve nerazvijene i nedovoljno

Ukrasni fazani. Osim običnog fazana postoji i više vrsta tzv. ukrasnih fazana. Poznati su kao srebrni, zlatni, dijamantski i dr. Odlikuju se perjem specifičnog oblika i veoma živih boja. Njih je teško gajiti i zato se u fazanerijama, parkovima i zoološkim vrtovima gaje samo kao ukrasne ptice, a za lovnu privredu nemaju značaja.

Biologija fazana. Stanište. Fazan naseljava različita staništa, ali prednost daje manjim šumarcima koji su okruženi poljima ili ispresjecani njivama, pašnjacima i livadama. Rado naseljava pojaseve šuma pored rijeka, ukoliko se oni naslanjaju na polja. Voli i tršćake u okolini močvara ali ne zalazi u močvarni pojas. Naći ćemo ga i u prostranim, čistim poljima, ali i tamo traži bar drvored ili grupe drveća na kojima noći. Veće površine pod šumom izbjegava, tamo ćemo ih naći samo na ivicama. U svim slučajevima zahtijeva površine gusto obrasle žbunjem ili visokim zeljastim biljkama koje gdje traže zaklon. Fazan ne ide u visoke planine. Izbjegava oštre, okomite profile i uske riječne doline. Fazan je ptica nizina i predgorja. U Srednjoj Evropi najviše naseljava prostore do 500 m nadmorske visine, ponegdje ide i do 700 m.

vitalne fazančiče uklanjamo da bi spriječili gubitke u kasnijim fazama i smanjili broj potencijalnih izvora zaraze.

4. Podivljavanje-privikavanje fazanskih pilića na uslove u prirodi

Ovu veoma važnu fazu organizujemo u volijerama, koje smo prethodno pripremili za prihvata fazanskih pilića starosti 6 nedjelja, tako što smo prvo izvršili dezinfekciju (negašenim krečom), zemljište kultivirali i zasijali nekom od jednogodišnjih ratarskih

kultura, pod nastrešnice postavili hranilice s hranom i poslije sa svježom vodom.

U volijerama fazanski pilići ostaju do određene starosti (najčešće 10 -15 nedjelja), kada idu u lovište.

PRAVILNIK O UVJETIMA GOSPODARENJA LOVIŠTIMA

Na osnovu Zakona o lovstvu Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj 4/06.), Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva F BiH, donijelo je **Pravilnik o uvjetima gospodarenja lovištima**, radi čega **LOVAC** citira bitnosti iz ovog Pravilnika.

Ovim Pravilnikom se propisuju uvjeti gospodarenja lovištem, način organiziranja lova, vrijeme trajanja lova, kontrola izlovljavanja divljači, naknada za pričinjenu štetu lovaca u lovištu, mjere sigurnosti u lovu i način korištenja objekata u lovištima sa kojim gospodari lovačka udruga, gospodarsko društvo šumarstva, te ostale pravne osobe registrirane za bavljenje lovstvom koji su na temelju Zakona o lovstvu i Zakona o koncesijama dobili lovište na gospodarenje (u daljem tekstu: korisnik lovišta). Korisnik lovišta je obavezan ispunjavati sljedeće uvjete:

1. Da ima urednu registraciju za obavljanje lova.
2. Da je član Saveza lovačkih organizacija BiH ili Lovackog saveza Herceg Bosne.
3. Da u Zakonom predviđenom roku (godina dana, računajući od dana preuzimanja lovišta) donosi lovnogospodarsku osnovu lovišta kao dugoročni plan gospodarenja, a u skladu s njom godišnje planove gospodarenja lovištem do 30. aprila, kao i da izvješće o izvršenju godišnjeg plana podnosi do 31. maja tekuće godine.
4. Da izradi program uzgoja divljači kao planski i gospodarski akt kojim se potanko uređuje uzgoj, zaštita, lov i uporaba divljači u uzgajalištima divljači.
5. Da osigura finansijska sredstva za provedbu lovno-gospodarske osnove za štete na divljači i lovištu, kao i nadoknadu štete koju čini divljač (osiguranjem kod osiguravajućeg zavoda, pologom kod banke, hipotekom na nekretnine i sl.).
6. Da mjerama korištenja lovišta održava normalan kapacitet pojedinih vrsta divljači i time utiče na obujam šteta kod drugih gospodarskih grana na području lovišta.
7. Da u gospodarenju lovištem osigura saradnju stručnih osoba za planiranje i realizacije stručnih poslova i zakonskih odredbi (član 42. Zakona o lovstvu).
8. Da donese i redovno usklađuje sa stanjem na tržištu opći akt o korištenju lovišta.
9. Da osigura provedbu preventivnih dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjera u lovištima i ostalim prostorima gdje se divljač uzgaja ili obitava radi zdravstvene zaštite divljači.
10. Da vode evidencije o izvršenim radovima i provedenim mjerama u lovištu i izvješćuju mjerodavne organe o istim, (član 50. Zakona o lovstvu).
11. Da sredstva ostvarena u gospodarenju lovištem koristi namjenski i suglasno članu 51. Zakonu o lovstvu.
12. Da organizira lovočuvarsku službu koja će učinkovito raditi na zaštiti i uzgoju divljači, uređenju lovišta i racionalnom korištenju divljači i lovišta.
13. Da organiziranim radom osigurava stručno usavršavanje sudionika gospodarenja lovištem sa ciljem da se pri tome dosljedno poštuju zakonske, stručne i etične norme.

14. Da uredno prati realizaciju dugoročnog i godišnjih planova gospodarenja lovištem prema propisanim evidencijama.

15. Da ima stručno mišljenje za korištenje lovišta izdanu od strane Saveza kojeg je član.

Provođenje uvjeta iz stavka 1. ovoga članka izvršit će se zaključivanjem ugovora između kantonalnog ministarstva mjerodavnog za poslove lovstva i organizacije kojoj je lovište dano na gospodarenje. Gospodarenje lovištem, u smislu ovoga Pravilnika, obuhvata:

- Izradba i provedba lovne osnove i godišnjih planova gospodarenja lovištem
- Određivanje namjene površina lovišta, površina rezervata i dinamike zaštite staništa i očuvanja divljači, površina za izgradnju stalnih i privremenih prihvatilišta za fazanske piliće, površina za ograđivanje za intenzivni uzgoj krupne divljači i sl.
- Stalno praćenje brojnosti i stanja fondova divljači u lovištu i vođenje lovne evidencije i statistike
- Praćenje zdravstvenog stanja divljači i saradnja sa veterinarskom službom (dostava uzoraka i obavještanje u svezi nalaza i sl.), poduzimanje preventivnih i represivnih mjera i dr.
- Planiranje, organiziranje i realizacija akcija u lovištu
- Planiranje, organizacija, realizacija i kontrola obilježivanja granica lovišta, granica rezervata, terena za obuku lovačkih pasa, komercijalnih dijelova lovišta, postavljanje, održavanje i zamjena graničnih ploča
- Planiranje, organizacija, realizacija i kontrola lova za lovce članove udruge
- Planiranje, organizacija, realizacija i kontrola lova za lovce turiste
- Organizacija, realizacija i kontrola odstrjela divljači, ocjenjivanje trofeja divljači, izdavanje trofejnih listova i vođenje evidencije
- Ostale mjere i aktivnosti koje zavise od specifičnih prilika u lovištu, odredaba Zakona, akata Saveza i stanja organiziranosti korisnika lovišta. Akcije u lovištu su:
 1. Akcije obuhvaćene stavkom iz finansijskog dijela plana gospodarenja lovištem: „Planirana vrijednost uloženog rada i drugih ulaganja lovaca u lovište“ i to:
 - Izgradnja lovnotehničkih objekata (visoke čeke, hranilišta, i sl.)
 - Izgradnja prihvatilišta za fazanske piliće
 - Akcija izgradnje solišta
 - Akcija osiguranja vode u lovištu (pojilišta, bunari, vodotoci i sl.)
 - Akcija podizanja remiza, polja za divljač, obradba njiva i sl.
 - Akcija hvatanja žive divljači i puštanje žive divljači u lovište
 - Čuvanje prihvatilišta i karantin za unošenje žive divljači u lovište
 - Ostale akcije prilagođene stvarnim potrebama lovišta
 2. Ostale obvezne akcije u lovištu, i to:

Uticaj globalnog zagrijavanja i ekoloških promjena na lovnu faunu u BiH

Pripremio Jasmin Bećirović
Sekretar SLD TK

Posljedice klimatskih promjena

Prema procjenama Međunarodne organizacije za praćenje klimatskih promjena (IPCC), region u kome se nalazi BiH, zbor klimatskih promjena, postao je jedan od najugroženijih u Evropi. Ne samo da više nisu jasno izražena četiri godišnja doba, već ćemo na probleme sa poplavama tek morati da se naviknemo, kao i na ekstremne promjene vremenskih prilika u toku dana. Nagla oscilacija temperature (gotovo dnevni prelazak s jednog godišnjeg doba na drugo), jake kiše, grad, poplave, pojave klizišta, erozije zemljišta i druge ekstremne promjene vremena, prouzrokovane su upravo klimatskim promjenama. To znači da trebamo zaboraviti na duga i topla ljeta, ili na tri ljetnja mjeseca bez padavina. Moramo se navići ina smjenu sušnih perioda, praćenih ekstremno visokim temperaturama, kao i na periode s ekstremnim dnevnim količinama kiše. Snježnih padavina i niskih temperatura će biti, ali u kraćem vremenskom periodu, od dvije do tri nedjelje. Uticajem na poljoprivredu i produkciju zelene mase ostvaruju se uticaji i na fondove lovne divljači, kao i na ukupno lovno gazdovanje koje se prilagođava novonastalim promjenama. Obilne padavine, neuobičajeno velike za pojedine periode u godini, negativno utiču na prirast sitne divljači, naročito fazana i zeca. Povećan je i broj tropskih dana i noći, a prosječna temperatura je porasla od 0,5 do 0,7 stepeni C u odnosu na 1961. godinu. Dešava se da imamo hladan talas u trajanju od 15 do 20 dana, s ekstremno niskim temperaturama, da bi potom temperature znatno porasle. Lovna divljač u uslovima izmijenjene životne sredine reaguje promjenom obrazaca ponašanja u toku parenja, pomijanjem početka reproduktivne sezone u odnosu na prethodne godine i povećanjem sezonske plodnosti i broja preživjelih mladunaca. Dakle, navedene posljedice globalnog zagrijavanja i ekoloških promjena utiču na učestalo parenje kod mnogih vrsta divljači: zečeva, srna, divljih svinja i ptica, koje su tako znatno

izmijenile periode parenja i leženja. Uočene su i promjene uobičajenih migratornih puteva, uključujući tu i manje ili veće odstupanje od ranije ustanovljenih areala.

Reproduktivni poremećaji kod srneće divljači

Globalne klimatske promjene uslovile su evidentan poremećaj ponašanja kod srneće divljači. Kod mužjaka i ženki gubi se osjećaj teritorijalnosti i mužjaci kasnije čiste rogove od basta. Krajem marta i početkom aprila u ravničarskom području, umjesto pojave izražene teritorijalnosti i početka obilježavanja teritorije, kada se srneća divljač obično sreće individualno ili razilazi na manja krda, sve češće se registruje povećanje krda i do 40 jedinki. Zapaženo je izostajanje embriotenije, ubrzani razvoj embriona i ranije lanjenje srna, krajem zime, s početkom buđenja vegetacije. Posljedica svega toga je povećanje brojnosti ove plemenite divljači i destabilizacija populacije. Zbog poremećaja u socijalnom ponašanju i reprodukciji, odnosno povećanju brojnosti srneće divljači, lovni eksperti predlažu da se razmotri mogućnost pomijeranja lovostaja, uz poštovanje principa uzgojnog odstrjela ako lovište ima pun kapacitet. U slučaju da lovište nema pun kapacitet srneće divljači, lov bi trebalo da bude na granici sanitarnog lova i uzgojnog odstrjela.

Promjene u ponašanju i reprodukciji divlje svinje

Prilagođavanje na izmijenjene klimatske uslove zapaženo je i kod divlje svinje. Manifestira se promenama u ponašanju i reprodukciji, kao i povećanjem brojnosti u populacijama ove vrste. Nekada su hladne zime, niske temperature i visoki sniježni nanosi bili uzrok visokog mortaliteta mladih, dok sada blage zime pogoduju povećanju broja mladih po leglu i visokoj stopi preživljavanja. Ženke sad donose mlade na svijet u januaru-februaru, a negdje i se tokom cijele godine odvija parenje i prašenje divljih svinja. Svuda je uočljivo i da su tjelesne težine podmlatka znatno manje nego što su to protekli desetogodišnji

prosjeci. Fenologija klimatskih promjena dovela je do toga da se čak i nazimice pare, donoseći u novembru potomstvo s manjom tjelesnom masom i sniženom otpornošću na infekcije. Mlade jedinke umjesto očekivanih 60 kg, imaju daleko manju tjelesnu masu od 12 do 15 kg, a ponašaju se i kreću se kao prasad. Brojnost je značajno uvećana, ali je kvalitet smanjen. Uočava se napuštanje kompleksa šuma i širenje areala divlje svinje prema vlažnim područjima, uz izraženu orijentaciju ka poljima, što prouzrokuje velike štete i negativno utiče na ekonomiju lovnog gazdovanja. Imajući sve ovo u vidu, lovni eksperti smatraju

da bi trebalo razmotriti eventualne promjene plana gajenja, plana odstrjela, pomijeranja lovne sezone i lovostaja, kao i načina lova i lovnog tretmana prema crnoj divljači.

Nedostatak instinkta divljine i izostajanje gniježdenja kod fazana

Globalne klimatske promjene dovode do povećane stope migracija kod pernatih divljači, a najviše je promjena u ponašanju i reprodukciji kod fazana. Nekada je gornja granica na kojoj se susretala fazanska divljač iznosila 400 m nadmorske visine. Zbog klimatskim promjena, ova vrsta je migrirala na nadmorske visine do 700-800 m. Kao posljedica ekoloških promjena, zapaženo je da fazani u slobodnoj prirodi pokazuju atipično ponašanje, nedostatak instinkta divljine i izostajanje gniježdenja. Fazanke bez ikakvog pravila rasipaju jaja po lovištu, izvode piliće s malom tjelesnom masom i smanjenom kondicijom i manjom otpornošću na bolesti. Zato bi trebalo razmotriti mogućnost da lovna sezona na fazana u otvorenim lovištima bude fleksibilno izmjenjivana, u zavisnosti od klimatskih uslova i nadmorske visine. A u lovištima gde su registrovane fazanerije iz kojih se fazani puštaju neposredno pred lov na uređene poligone, može i da ostane kao do sada – poručuju stručnjaci. Zima koja je u ranijim decenijama predstavljala limitirajući faktor za preživljavanje i dovela do gubitka u brojnosti različitih vrsta lovne divljači, sada pokazuje paradoks u starosno-specifičnoj stopi reprodukcije. Blage zime povećavaju reproduktivnu efikasnost, broj preživjelih mladunaca i dovode do boljeg prirasta divljači. Ali, postavlja se pitanje da li povećanje brojnosti dovodi i do poboljšanja kvaliteta lovne faune? Šta je sa njihovom kondicijom i zdravstvenim stanjem?

Pratiti prenamnožavanje i povećanu stopu migracija lovne faune. Poznato je da svako prenamnožavanje populacija dovodi do njene destabilizacije, zato što se pojavljuju jedinke s umanjenoj tjelesnom težinom, slabijim tjelesnim karakteristikama, lošijom konstitucijom, s predispozicijama ka deformacijama skeleta, povredama ekstremiteta i otežanog kretanja, s povećanom podložnošću bolestima i bržem širenju raznih virusnih i bakterijskih infekcija. Globalne klimatske promjene dovode do povećane stope migracija lovne faune i progresivnog širenja areala ka njivama, žitnim poljima, zasadima i povećanog kontakta sa ljudima. Važno je da se u novonastaloj situaciji pronađe optimalno rješenje, sprovedu adekvatne lovno-uzgojne mjere u cilju obuzdavanja širenja areala pojedinih vrsta lovne faune mjerama uzgojnog odstrjela, kao i podešavanje lovne sezone. Zato izvještaji lovačkih udruženja sa terena ne treba da daju samo uopćene podatke. Neophodno je pratiti i bilježiti sve promjene u ponašanju i reprodukciji divljači, ostvariti bolju hroniku lovišta u vidu osmatranja i izvještavanja tokom godine, kada su u pitanju izražene klimatske promjene. Na taj način, dobili bi se validni podaci i uočile zakonomjernosti, što bi uticalo na teritorijalno pomijeranje lovne sezone – sugeriraju lovni eksperti.

zanimljivosti...

Za računanje psećih godina ne postoji jedinstvena formula zbog toga što psi manjih dimenzija rastu i sazrijevaju brže, a žive duže od pasa većih dimenzija. Međutim, kinolozi su i za ovo pronašli jednostavnu računicu pa kažu: prva pseća godina se računa kao dvadeset i jedna ljudska, a svaka sljedeća se računa kao četiri ljudske godine. Tako, naprimjer, za psa od sedam godina može se isvesti ovakva računica: $21 + (6 \times 4) = 45$ ljudskih godina, što drugim riječima znači da je pas u zrelih godinama. Pas od deset godina ima prema ovakvoj računici 57, a pas od 15 godina, ima 77 ljudskih godina.

Najmanje 63% vlasnika pasa ljubi svoje mezimce: 45% ih ljubi u nos, 19% u predio vrata, 7% leđa, 5% stomak i oko 2% noge. Ostalih 29% svoje poljupce usmjerava na ostale dijelove tijela.

Ptice selice koje svake jeseni kreću na svoju veliku seobu i koje u toku te seobe neprekidno lete i po nekoliko sedmica, veoma malo spavaju u toku svog leta. Ornitologe je dugo mučilo ovo pitanje i odgovor na njega. Odgovor su dobili tek kada su rodama na grudi privezali osjetljive radio aparate, pomoću kojih su dobili podatke da selice spavaju u letu, tako što svoju glavu polažu na krilo. Svaka ptica spava svega 10-15 minuta, ali joj je i to dovoljno da povрати snagu za dalji let. Posmatrajući ptice selice u letu, svako je mogao zapaziti da one lete u jatima u obliku klina, kao i da sva jata zajedno obrazuju jedan veliki klin. Pojedinačno jato roda koje se sprema za spavanje odlazi u sredinu velikog jata da tokom leta ne bi izgubilo orijentaciju. Let ovog jata koje spava odvija se po sluhu, tj. rode koje spavaju čuju kroz san krike ostalih budnih roda i tako se orijentišu u letu. Kada ovo jato roda odspava i odmori se, ono odlazi na neko mjesto u velikom klinu, često puta na čelo klina, a na njegovo mjesto dolazi drugo jato na koje je došao red za spavanje. Iz tog razloga čovjek može da zapazi da se formacija klina kod ptica selica za trenutak pokvari, ali da ubrzo klin dobija svoj pravilan oblik.

Ispitivanje koje je rađeno na Bečkom univerzitetu na Kate-dri za kognitivnu biologiju, dokazalo je da psi imitiraju vlasnike. Deset odraslih pasa raznih rasa i njihovi vlasnici učestvovali su u eksperimentu. Svi psi prethodno su naučeni da otvore klizna vrata šapom ili glavom. Zatim su psi gledali svoje vlasnike kako otvaraju vrata rukom ili glavom. Kasnije, vlasnici su se morali spustiti na pod i glavom odgurati klizna vrata. Kasnije su pse razdvojili u dvije grupe, na one koji su bili nagrađeni kad bi otvorili vrata i one koji nisu. Svi psi su kopirali ono što su vlasnici činili, bez obzira na nagradu.

Predstava o životinjama je otprilike sljedeća: One ne pate onoliko koliko pate ljudi, one ne misle, ne brinu se, nemaju predstavu o budućnosti i svojoj smrtnosti, mogu da uspostave vezu sa nekim ali ne mogu da vole, možda čak nisu ni svjesne sebe. Nauka, međutim, dokazuje da te predstave nisu tačne. Nasuprot vladajućim predstavama, posljednja istraživanja su pokazala da životinje imaju svijest i samosvijest, mogu da misle, mogu da pate i budu srećne, baš kao i ljudi.

zanimljivosti...

Armsan

Turske poluautomatske sačmarice

Ultramoderna proizvodnja

Armsan je ultramoderan proizvođač lovačkih pušaka iz Turske. Ustavri, radi se o grupi turskih proizvođača sačmarica, koju čine fabrike Armsan iz Istanbula, s najsavremenijim numerički kontrolisanim i upravljanim (CNC) mašinskim parkom, zatim poznata ATA koja tijesno saraduje s italijanskim Marokijem i na kraju Khan Shotguns. Ovu privrednu grupu je povezala i lokacija pogona, jer se sve tri nalaze u istanbulskoj industrijskoj zoni, poznatoj pod nazivom Umraniye/Istanbul. Za sve modele Armsan pušaka je zajedničko da funkcionišu na principu pozajmice barutnih gasova. Princip dugog trzanja cijevi kod sačmarskih poluautomata, danas je napušten (Browning Auto 5 i ruski TOZ MC21). Trenutno se najviše primjenjuje princip pozajmice gasova, jer je najpouzdaniji i daje najmanji trzaj puške pri opaljenju. Zbog lakog čišćenja oružja neki lovci vole princip inercijalnih zatvarača (npr. puške Benelli), ali je trzaj jak i manje su pouzdani s različitim laboracijama municije.

Produženje cijevi po želji

Puške Armsan, dio sagorjelih barutnih gasova odvođe kroz dva paralelna otvora, smještena s donje strane u zoni polovine dužine cijevi. Gasovi se koncentrišu u gasnom cilindru ispod cijevi, gdje djeluju na nehrđajući cilindrični gasni klip. Klip je potpuno zaštićen od korozije i na sebi ima čeličnu zaptivajuću kariku koja se ne skida, tako da prilikom sklapanja puške ne može da se izgubi ili pogrešno postavi. Na poluautomatima ne cijenimo rešenja kod kojih se prilikom demontaže pojave razne zaptivke, o-ringovi i sitni dijelovi, koje je lako pogrešno montirati ili izgubiti. To je bio slučaj sa starijim modelima poluautomata Remington. Turski konstruktor u Armsanu je sve ovo pojednostavio i postavio tehnološki logično. Pod uticajem vrelih barutnih gasova, klip djeluje na laganu Al čahuru dugu 88 mm, koja je preko dvije jake simetrične bočne poluge povezana sa zatvaračem. Na gornjoj strani tijela zatvarača je prizmatični klin širine 13 mm, koji ulazi u udubljenje na produžetku cijevi. Na ovaj način je omogućeno bravljenje cijevi i zatvarača, sve do trenutka dok pritisak barutnih gasova u cijevi ne padne na bezbjedan nivo. Zatvarač u prednji položaj vraća spiralna opruga, koja se kreće po fino ispoliranoj spoljašnjoj površini tubularnog magacina. Dvodjelni zatvarač povezuje ručica za repetiranje, koja može da se izvuče napolje samo u jednom položaju oba sklopa. Ovako je onemogućeno ispadanje i gubljenje ručice zatvarača, što se ponekad dešava kod ruskih pušaka Baikal MP153.

Cijev poluautomata je izrađena od čeličnog pripremkama dobijenog od francuskog Verney Carrona. Sve cijevi imaju fino brušenu, pa tvrdo hromiranu unutrašnjost, uz obavezan navoj na ustima cijevi za pet izmjenljivih čokova. Pored izmjenljivih čokova, rade se i dva cilindrična produžetka cijevi koji postojeću standardnu dužinu (71 cm kod kalibra 12, ili 66 cm za kalibar 20) produžavaju za 5 ili 10 cm. Udarni mehanizam puške je povezan jednom čivijom s aluminijskim sandukom. Cio mehanizam nosi polimerska ploča izrađena zajedno sa štitnikom obarača. Obarač osigurava poprečna cross-bolt kočnica, koja je otkočena kada se potisne s desne u lijevu stranu. Na kraju nareckane ventilirajuće šine širine 8 mm, nalazi se Tru-Glo crveno fiber optik vlakno, koje mušicu čini vidljivom i u najslabijim svjetlosnim uslovima. Pored ovoga, na gornjoj strani sanduka su urezana mjesta za prihvat kolimatorskog ili nekog drugog opto-elektronskog

nišana. Kada ovo povežemo s mogućnošću nabavke kraće slug cijevi za pucanje pojedinačnim projektilima, dobijamo oružje sasvim prilagođeno za lov divljih svinja. U SAD, npr. ovakvim puškama, sem svinja, najčešće love bjelorepe jelene - whitetail. Neprijatno klimanje potkundaka na nekim poluautomatima, Armsan je jednostavno riješio jednom izbačenom površinom, koja iz potkundaka ulazi u sanduk puške i tako ograničava svako dalje pomjeranje. Čahure pri izbacivanju zahvata izvlakač širine 3 mm i sigurno ih izbacuje u desnu stranu, uvijek na približnu udaljenost. Bez obzira da li su u pitanju modeli kalibra 12/76 ili 20/76, riječ je o vjerovatno najlakšim puškama na tržištu, čija se masa kreće od 2,6 do 3 kg, u zavisnosti od kundaka. Svi modeli se pakuju u fine polimerske kofere.

Lijepa i otporna

Model 612F je potpuno prevučen karbonom. Kalibar je 12/76, masa 3 kg, a dužina cijevi 71 cm. Posljednjih godina je uočen trend zaštite oružja prevlačenjem karbon-fiber vlaknima. Ova zaštita je izuzetno otporna, cijela puška je u istom tonu i njen izgled godinama se skoro i ne mijenja. Kundak se ne grebe, ne mijenja boju, sa cijevi se ne skida brunir. Decenijama, sve ostaje u „tuširanom“ crno-bijelom karbon finišu. Na kraju kundaka je gumeni amortizer debljine 25 mm, koji amortizuje udar i najjačih 53-gramskih laboracija. Na dugoj vitkoj silueti puške, pri nišanjenju jasno i lako u cilj ulazi blještavi crveni fiber-optik Tru-Glo prednji nišan. Ovo je puška namijenjena eksploataciji u najekstremnijim vremenskim uslovima, otporna na snijeg, kišu, ogrebotine ... Pritom izgleda kao prelijepa puška budućnosti.

Dobar amortizer i ergonomija

Model A612 DW Medallion se radi u kalibrima 12/76 i 20/76, s tim što je cijev u kalibru 20 duga 66 cm, a masa je 2,75 kg. Puška ima fini kundak od birane turske orahovine. Na crno anodizovanom duraluminijskom sanduku se nalaze dva crvena medaljona, s oznakom modela A612 i imenom proizvođača - Armsan. Ovi medaljoni djeluju upečatljivo u mat-crnim metalnim površinama i šarama na orahu. Prilikom pucanja, „dvadesetica“ daje povoljan utisak, uz munjevito „hvatanje“ pokretnog cilja. Amortizer u kundaku, dobra ergonomija i pozajmica gasova znatno superponiraju sile, koje bi dobro protresle ovo izuzetno lagano oružje. Mnogi novopečeni vlasnici lakih magnum „dvadesetica“, bivaju neprijatno iznenađeni jakim trzajem svojih pušaka. To se može razumjeti, jer puške mase 2,6 kg teško amortizuju punjenja od 32 do 36 g sačme, koliko prima savremena municija 20/76. Gasni poluautomati uz dobar gumeni amortizer, najbolje to podnose.

Sjaj luksuza

Model A612 DW u kalibru 12/76 je veoma luksuzna Armsan puška. Ima izvanredan orahov kundak, primjeren puškama visoke klase. Obrada kundaka je u visokom sjaju - glos finish, koji još više ističe vrtložnu teksturu korjena orahovog drveta. Turska je zemlja prebogata kvalitetnom orahovinom i zato oni mogu puške srednjeg cenovnog razreda da opremaju kundacima od orahovine klase tri, četiri i više. Masa ove puške je 3 kg uz dužinu od 123 cm, a vitke linije i uzan potkundak daju utisak da držite u ruci oružje manjeg kalibra. Jarko fiber-optik vlakno i sitno nareckana šina, čine nišanjenje vrlo laganim. Sklapaju se lako i bez upotrebe sile - sve jednostavno dođe na svoje mjesto.

Lovačka poetika

Šumama zavičajnim

Sve od čarne gore Majevice
pa do balvan Kladanj grada
panorama etno razglednice
zasjenila ljepote Zelanda.

U raskoši bosanskih planina
životinjskog carstva je oaza.
Lovovanje prava je milina,
od proljeća do zadnjeg mraza.

Od Teočaka pa do Ozren gore,
od Spreče do Krivaje rijeke,
guste šume k'o široko more,
svud srce tuče do visoke čeke.

Biser među biserima,
slavni Konjuh, bašta perivoja,
čuden po bistrim izvorima
i divljači, nekada bez broja.

Radujemo ti se bogata jeseni,
što nam zlatiš po gorama čarnim.
Nikad sa tobom Bosno nismo sami
po šumama divnim, zavičajnim.

Kemal Smajlović

Jusina grupa

Krunula u lov družba veterana
od Četeništa do Zrnaja,
na čelu sa presjednikom Memom,
najboljim nad tim terenom.

Iza njega starina lovovođa,
od milja prozvali ga Dajdža.
Na leđima mu vise i ranac i puška,
ali grabi starac brže od pripravnika.

Istom stazom kud je zec skak'o
u lov kren'o i naš Salko.
„Gotovi smo“ zečevi vele
jer na čeku krenu i vrli Džele.

Eto zeca, rano kren'o,
na njeg' puca soko Džemo.
S druge strane kerovi jure,
a na čeki spreman je i Đule.

Ču se buka, to puca mentor Juka,
dok svaki hitac broji Ribac.
Sve o lovu uče generaciju novu.
Bez problema shvati i novak Sema.

Semir Čorhodžić

Nemirni snovi

Žali mi se jaran
ne može da spava.
a čim oči sklopi
počinje da sanja.

A, bili su ponos,
radost i dika
kad lisicu gone
oko Starog Kika.

K'o na javi čuje
Bari mu se javlja,
jer takav se eho
teško zaboravlja.

Ko je dig'o pušku,
k'o je smog'o snage
da pobije kerove
nama svima drage.

Tad u duši spozna
da mu živi nisu,
nelovci mu ubili
Barina i Lisu.

Ranio nam srce
nek' ne ide među prave lovce.
Imal' dušu da nam je znati
a za zločin neka Bogu plati.

Ibrahim Delić

Mladi lovac Eldar

Kad je prvi puta Hanka Eldu u lov sprem'o
zbor je bio na Lisinku.
Vodi Eldar adže Fahre kera Cigu,
idu smjelo u lovačku bitku.

Stoji Eldar naslonjen na kolac,
kaže Fudo biće pravi lovac.
Prvu zadaću dobio je laku,
kroz krčevinu da idu u hajku.
U toj hajci ništa nije bilo
ali Edo nije volju izgubio.

U drugu hajku povede ga Sakib dajdža
pa da Edo vidi kako se divljač gađa.
I baš tada, na neki metar,
ispred Elda digao se vepar.

Naišao mrkalj na lovca Izu,
a on mu život dovede u krizu.
Pade vepar u njivi na travu,
Fahro Eldi pokazuje ranu.

I raspreamanje svinje za Eldu je početak,
a kako se to radi pokazuje
mu Ibrahim tetak.
Posebno mu čudno bilo
kako se okretanjem meso djelilo.
Ruksak mu je napravio Habib djedo,
k'o na starom lovcu je izgled'o.

U amidže Fahre radosno srce kuca,
drugi puta daće Eldaru da puca.
Ide Eldar preko Klanca puna ranca,
ne silazi smješk sa Hajragina lica
jer on ima lovca sina jedinca.

Ibran Vejzović zv. Kum

Gnjurci

Najbolji *plivači* među *letačima*

Gnjurci nisu atraktivna divljač naših lovišta, ali jesu nezaobilazni dio faune čitavog Evroazijskog kontinenta. Kod nas su Zakonom o lovstvu F BiH određeni za zaštićenu divljač, a pojavljuje se pet vrsta iz porodice Podicipedidae: gnjurac ćubasti (*Podiceps cristatus*), gnjurac mali (*Podiceps ruficollis*), gnjurac riđoglavi (*Podiceps grisegena*), gnjurac zlatouhi (*Podiceps nigricollis*) i gnjurac ušati (*Podiceps auritus*). Od ovih pet vrsta koje se pojavljuju u našim barskim lovištima, jezerima i rijekama, najpoznatije su prve dvije vrste, a naročito gnjurac ćubasti, zbog svog posebnog izgleda i veličine. Najkrupnija je vrsta; dugačak do 50 cm; na glavi je velika ćuba; svilasto perje je kestenjasto-sive boje; vrat i prsa su bijeli; oko vrata ljeti ima ogrlicu od dugih crvenih para. U svijetu živi 18 vrsta gnjuraca i većina liči na male divlje patke, ali se po osobinama dosta razlikuju, čak i od svojih najbližih rođaka-morskih gnjuraca. Jedna od tih osobina je način na koji štite svoje mladunce. Cio svoj život su vjerni svom životnom staništu, odnosno život provode na vodi pa nije čudo da imaju izvanredne plivačke i gnjuračke sposobnosti. Svoje mlade nose na leđima i u trenutku opasnosti zajedno zagnjure pod vodu. Pri tome priljube perje uz tijelo i tako istisnu vazduh, što im mijenja specifičnu težinu i omogućava da u trenu nestanu ispod vode. Jedan gnjurac ima preko 15.000 pera (npr. ptica pjevačica ima 1.500), a koristi ga kao što to niti jedna druga ptica ne čini. Sopstveno perje koriste za probavu, odnosno ono u želucu služi da zadrži što duže sitne riblje kosti i ne dozvoli im da uđu u crijeva sve dok ne omekšaju.

Ljubavne igre gnjuraca su jedan od najljepših prizora u prirodi. U sezoni parenja neki gnjurci dobiju posebne ukrase; crvenkastu ćubu, raznobojne ogrlice i druge posebne boje perki na raznim dijelovima tijela. Ljubavna igra nije jednostavna. Odigrava se na vodi obrasloj vodenim rastinjem na dva načina. Jedan je kada parovi izvanrednom lakoćom i brzinom trče jedno uz drugo po vodi pa se čini kao da kližu. Na površini ostaju brazde i na kraju tijelima bućnu po površini vode. Drugi način je kada se partneri približavaju jedno drugom i odjednom nestanu ispod površine vode gnjureći sve do dna gdje kljunom čupkaju vodenu travu pa je iznose na površinu. Radeći brzo nogama izbacuju tijelo uspravno, tako da se čini kao da stoje. Povremeno se partneri približavaju i dodiruju grudima, ponovo odmiču i opet prilaze. Ljubavne igre su naročito izražene kod ćubastog gnjurca, najvećeg u našim lovištima i najinteresantnijeg ljubavnog ruha.

I gnijezdo grade na vodi. Grade ga oba roditelja, veoma sistematski i za svega nekoliko sati. To je pravi ploveći objekat izgrađen od barskog rastinja koje ne tone. Gnijezdo je obično «privezano» uz neku trsku, ili drugo vodeno bilje, da ga vode ne odnese. Ženka snese 3-8 jaja na kojima oba roditelja leže naizmjenično 21-29 dana. Osamostaljuju se nakon 10-12 sedmica, ali se nerado odvajaju od roditelja. Nerado se sele u toplije krajeve, odnosno nerado i teško polijeću. Lete u pravoj liniji. Koliko su izvrsni plivači toliko nezgrapno trče jer su im noge skupljene i sasvim od pozadi tijela.